

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an
3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
+ frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Insertiuni

Un şir garmond:
o dată 7 cr., a doua óra
6 cr., a treia óra 5 cr.,
şi de fiesce care publi-
caţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la redac-
ţiunea şi Admini-
straţiunea Unirii
în
Blaş.

Fóe bisericescă-politică.

Anul IX.

Blaş 6 Maiu 1899.

Numérul 18.

La cestiunea ajutoarelor de stat şi a congruel.

Ni se stringe inima de durere,
când vedem cum se repetesc loviturile
grele, cari se dau sfintei biserici din
partea guvernului.

Ajutorul de stat după ordinul cel
mai próspet sosit la ordinariatele din
Blaş, Gherla şi Lugos, trebuie să se
împartă preoţilor numai pe lângă qui-
tanţe unguresci, vidimate de protopre-
torul districtului, respective de primariul
comunei urbane, în care se află preotul.

Acéstă măsură vatémă atât de greú
auctoritatea episcopilor şi consistoriilor
nóstre, şi injosece şi umileşte atât de
tare clerul nostru, în cât trebuie de
zece óri să cumpenim acéstă afacere
înainte de ce ne-am puté pronunţa
pentru împărţirea ajutorului de stat pe
lângă condiţiunile amintite.

Cu tóte acestea aflăm, că în diecesa
Gherlei ajutorul de stat s'ar fi împărţit
intocmai pe cum a poftit domnul ministru
de culte şi instrucţiunea publică.

Nu cunoşcem motivele, cari au
putut îndupleca cercurile bisericesci
hotărâre din Gherla a face acest pas
fără de a se fi consultat mai înainte
cu episcopii celor alalte diecese şi în
prima linie cu Mitropolitul nostru, fără
a cărui consens — după părerea noastră,
— nu ar fi fost iertat să se facă ni-
mica într'o cauză, care privesce așa de

aprópe clerul din întregă provincia noastră
bisericescă.

Constátăm înse, că prin împărţirea
ajutorului de stat preoţilor din diecesa
Gherlei pe lângă condiţiunile umilitóre
amintite mai sus, situaţiunea bisericii
nóstre s'a înroutăţit nespus de mult,
căci celor alalţi episcopi, în cas când,
conform datorinţei lor, ar protesta în
contra abuzului, cel face guvernul cu
împărţirea ajutoarelor de stat, li se va
răspunde de sigur, că dacă unul dintre
episcopii nostri şi Consistórele nóstre
nu au aflat aceea împărţire dejositoare
şi periculósă pentru biserică, cum o
pot afla cei alalţi episcopi?

Considerând lucrul din acest punct
de vedere, nu scim de ce să ne intris-
tăm mai tare: de cítezarea, cu care
guvernul ne lovesce, sau de lipsa de
unitate în procedură, ce o observăm şi
la cercurile cele mai înalte bisericesci în
faţa acestor lovituri.

Lipsa acéstă de unitate în proce-
dură se observă înse şi între preoţii,
cărora domnul ministru le-a asignat
ajutoarele de stat. Unii şi-au trimis
deja quitanţele unguresci vidimate de
protopretori, la ordinariatul din Blaş,
ca să-şi capete banii, cari încă nici nu
s'au ridicat de la perceptorat. Alţii
înse au declarat, că pe lângă ast fel
de condiţiuni nu voesc să capete nici
un crucer şi preferesc a se lupta şi în
viitor cu sărăcia de până acum.

Acéstă stare ticălóasă şi ruşinósă
pentru biserică noastră nu se mai pute

suferi. De aceea credem, că nimenea
nu ne va lua în nume de rău, că şi
de astă dată insistăm, pe cum am in-
sistat de atâtea óri, că fără amânare
cercurile competente bisericesci sînt
datóre a lua poziţiune hotărîtă în acéstă
cauză, pentru că toţi să scim de ce se
ne ţinem.

Nu voim să dăm nimenui nici un
sfat, că ce poziţiune trébuie să luăm
în cestiunea ajutoarelor de stat şi peste
tot în cestiunea congruel. Nu putem
înse, să nu relevăm şi de astădată,
că guvernul prin ajutoarele de stat
şi prin congruă voesc să facă din
servitorii fideli ai altariului, ai bise-
ricii şi ai poporului românesc nesce
unelte miserabile spre ajungerea unor
scopuri politice contrare drepturilor bi-
sericeii nóstre, şi celor mai mari inte-
rese religioase, morale şi naţionale a le
nóstre.

Ca o nouă dovadă despre acéstă
aducem aci per extensum ordinaţiunea
ministrului de justiţie, care a apărut
de curênd în foile unguresci, şi care
are următorul cuprins:

„Cu considerare la §§. 7 şi 8 ai
articulului de lege XIV: 1898, ordon,
ca plângerile şi arătările făcute în
contra preoţilor pentru fapte, cari con-
stitue delict moral grav incompatibil
cu poziţiunea lor, sau pentru fapte,
cari sînt calificate ca atitudine contrară
statului, judecătoria reg. sau procura-
tura reg., la care s'a făcut arătarea,
să le comunice imediat şi urgent dim-

Feuilleton.

Anonimii.

Trăim în epoca anonimilor. E un obi-
ceiú ridicat la valóre de lege, că azi dacă
scrii ceva, să nu iscăleşti, sau să iscăleşti
un nume fictiv. A bună-óra dacă în reali-
tate te numeşti Antonie, iscăleşti a mic sau
A mare — după modestie — eventual iscă-
leşti fictiv sau omiti subscrierea cu de-
servăşire.

Şi e bun obiceiul acesta, în materie
de literatură mai ales, e fórté bun.

Este cel mai sigur remediú contra
„autoritarismului de sus şi a popularităţii
de jos“, cum ar zice Hăşdêu.

Căci ce are a face autoritarismul cu
valórea reală a cutărei lucrări?

Nimic!

Şi dacă are a face, e un semn de pau-
pertate intelectuală pentru publicul cetitor,
semn, că nu e în stare a apreţia valórea
lucrării în sine, ci se plécă a priori înaintea
autorului, care e cunoscut — autoritate.
O lucrare mediocră devine cap de operă

dacă e iscălită de autoritatea X sau Y —
nu e asta ridicul?

Tolstoi însuşi îşi bate joc de admirătorii
lui, spunându-le în faţa, că sînt lipsiţi de
judecata obiectivă şi orbiţi de autoritatea lui.
E un fel de sugestiuune fórté interesantă,
cu care publicul se amăgesce pe sine, fără
să-şi deie sama.

Ast fel în literatură ca şi în viaţă se
introduce pe neobservate un fel de conser-
vativism în interesul celor mari şi spre
perderea celor mai mici.

N'am zis prin aceasta, că talentele nu
trébuie apreţiate cantitativ. Cantitativ da,
înse să nu facem monopol în favorul unora
cu dauna întregului curent.

Cetim d. e. un feuilleton în o gazetă
românescă: o traducţie din franţuzeste. De
sine se înţelege, că feuilletonul acesta e ad-
mirabil, dacă nu din alt motiv, cel puţin
din acela, că e din franţuzeste. Acelaş
feuilleton n'ar avea nici pe jumătate tre-
cere de mai năitate, când ar fi originar
rumânesc. Cetim altceva, o bucată ori cât
de bună, dar iscălită de un necunoscut. În
cel mai bun cas trecem la órdeinea zilei, sau
ne „mărginim a spune „Destul de bună, nu-
tocmai rea“... Er dacă aceeaşi bucată ar

fi iscălită de cutare sau cutare „bine cuno-
scut“, nu mai incăpe îndoială, că bucată
e genială.

Şi să ne dăm bine sama, ignorarea nu
este eschisiv sórtea celor mici — e sórtea
tristă şi comună a tuturor începătorilor.
Un Eminescu a murit nebun în extremă mi-
serie, ér azi e idolatrisat; un Cosbuc a
trébut să fie mai ántai tirit în noroi şi
astăzi, când abia ar mai fi în stare să ne
dece un volum de valórea „Idilelor“, astăzi
il apoteasăm.

În literatură întocmai ca şi în viaţă
adevăratele merite se apreţeză târziu —
une-ori prea târziu!

Dar în urma urmel ce au a face
persónele?

Na e destul, că viaţa întreagă e o
tristă şi convenţională încruciuşare de interese
şi personalităţi? Nu e destul, că cele mai
generóse tendinţe se restrâng şi se pierd în
faţa micilor interese personale?

Voim să profanam şi sanctuarul artei?
Voim se introducem şi în artă lupta de per-
sóne şi interese? Voim se răpim artei ca-
racterul ei general, care are ceva din no-
ţiunea infinitului? Aşi cetit vr'eo dată trá-
gediile lui Schiller? Rémasaţi vreo dată

preună cu datele, ce le stău la dispozițiune, ministrului de culte și instrucțiune publică, — fără considerare, dacă pe baza stării faptice, ce formeză obiectul plângerii, respective al arătării, are loc sau nu procedura penală. Dispun mai departe, ca după ridicarea la valoare de drept a sentințelor aduse pentru ori-ce fel de faptă penală, care formeză delict grav moral, s'au atitudine contrară statului, pe cum și sentințele, cari cuprind stabilirea pedepsei, judecătorile regesci să le așternă de asemenea nemijlocit d-lui ministru reg. de culte și instrucțiune publică.

„Ca direcția contrară statului — aplicându-se de asemenea alinea din urmă a §-lui 13 din art. de lege XXVI: 1873 — este a-se considera ori-ce faptă îndreptată în contra constituțiunii statului, caracterului național, unității, pozițiunii lui deosebite, ori în contra integrității sale teritoriale, mai departe în contra aplicării hotărâte prin lege a limbei statului, fie că s'a întâmplat în localul bisericesc, fie afară de acela, ori pe teritoriul altui stat prin graiul viu, în scris sau prin tipăritură, prin desemn, orațiune bisericescă, sau prin alte mijloce“.

Acastă ordinațiune nu numai vătămă paragraful 7 din articolul de lege 14 din 1898, în sensul căruia numai sentințele trecute în putere de drept au să se comunice ministrului de culte și instrucțiunea publică, ci espune clerul la cele mai înfricoșate persecuțiuni, mai virtos dacă aparține unei naționalități nemagiare.

Cătră un nou ideal. — Am pomenit la vremea sa și noi de scrierea d-lui Nicu Filipescu intitulată „Cătră un nou ideal“, și dacă azi am pus în fruntea acestor șire titula acastă am făcut-o îndemnați de un prea frumos articol din Nr 16 al revistei „Liga

perduți în reverii în fața Madonnelor lui Rafael? Ați plâns vre-o dată ascultând pe Beethoven?

Și v'ați cugetat atunci la persoana lor? Nu cred. Persoana reală, care trăește în lumea celor alături omeni, e supusă acelorași slăbiciuni și miserii, er persoana — artist trăește în lumii senine, planând peste nivoul de slăbiciuni și patimi.

Acastă dublă personalitate e un motiv mai mult pentru eschiderea autoritarismului personal în artă. Admirăm artistul pentru că e artist, dar nu pentru că e autoritatea X sau Y, înaintea căreia își descoperi capul din o obicinuită reverință.

Domeniul artei e mai democratic, ca domeniul social. Aici te închini la toți și la toate, acolo admiri și apretezi nu persoane, ci idei, talent, artă.

Am mers însă prea departe. Pornisem de la feuilletoniștii nostri anonimi, și mă trezesc, că mă încure în teorii de literatură universală. Scuzele mele! Revenind erăși la ei, nu pot de cât să-mi exprim părerea de bine asupra acestui fenomen literar. Sint parcă tot atâtea manifestări modeste, licăriri de talent, cari de și își au însemnătatea lor, totuși sint departe de a o reclama. Și în butul principiului „ignoti nulla cupido“ o lume de curioși căcă să scie cine sint — dar lumea aceea de curioși în foarte multe casuri ar trebui să se îndestulască cu plă-

română“, scris ca „reflecțiuni de Paști.“ Timpul prevădut de dl Filipescu, când omenii din România încă vor cerca un nou ideal, un ideal care să îi ridice peste materialismul zilelor de acum, se pare că a sosit, și constatăm cu multă satisfacție, că sint tot mai dese scrierile cari doresc o altă civilizație, o educație pusă pe base creștine. Eă acel articol în totă întregimea sa:

Zilnic sintem cu toții preocupați cu cestiuni așa zise practice în cât mai că nu ne rămâne un moment liber, în care să avem răgaz a ne gândi și dincolo de sfera intereselor noastre trecătoare. Cu toții alergăm în goulă nebună să punem mâna pe „noroc“, pe „situații“, pe „moșii“; în lupta pentru existență, luptăm cu neînduplecare ca egoismul nostru să primescă satisfacțiunea pe care ambiția o reclamă; adesea sintem nedrepti și răi, când vorba e de vre un interes cu desăvârșire personal; strivim existențe omenesci ca, înaintând peste ele, să ne putem face toate chefurile, cu un cuvânt o luptă orbă ne ține pe toți în frământare, o luptă a dese ori uricioasă, căci e lipsită de ori ce idealitate. Valurile materialismului, ce au rupt aproape ori ce răgaz etic, ne aruncă pe unii contra altora pentru ca în cele din urmă cu toții să ne înecăm în adâncimele lor.

Ochii rătăcitor și trist, zădarnic caută o rază de scăpare. Se pare une ori că zăresce o insulă necufundată: *biserica*. Ea mai subsistă ici colea în formă de bisericuțe, mai multe ruine, de cât locașuri de reculegere. Da, pentru că transporturile de „idei“, de „cultură fin de siècle“ pe care le aducem de vro cincă zeci de ani în țară și le descărcăm pe drumuri, ne-au absorbit totă luarea aminte și ne-au înstrăinat chiar de religiune.

Modă era în epoca noastră de civilizațiune de a părea cu ori ce preț emancipați și înaintați. Religia ni se părea o superstițiune. Cel mult dacă admiteam, așa „noi între noi“, și cu aerul de protecție al parvenitului, că la „urma urmelor religia s'ar

cerea ce i-a pricinuito lucrarea, fără de ași strica iluziile, cunoscând pe autorul lucrării.

Un lucru e de necontestat: critica are un avantaj enorm în fața acestor anonimi. Ea nu se împedecă nici de succesele lui Petru, nici de încercările primitive ale lui Pavl — căci nu-i cunosc — ci apretează obiectiv ca nici o dată. Să ve spun un cas — din esperință. Sint câți va ani, de atunci. Discutam eu cu un prietin valorea unei schițe. Și schița era — da, îmi aduc foarte bine aminte — prima mea încercare literară. Prietinel meu nu avea idee pentru ce apărăm așa de cu foc valorea ei. „Sei dar cine e autorul?“ mă întrebă la sfârșitul discuției. „Sei . . . dar nu ți-l pot spune“. —

„Nici nu te rog, replică el, dar îi poți spune, că-i măgar!“

Sângele mi-s'a urcat în față, aș fi fost în stare să-i crep capul prietinelui meu ca se înțelgă o dată, că schița ca aceea nu este în totă lumea.

Dar încetul cu încetul mi-se liniști furia. Prietinel meu trebuia să aibă dreptate el discuta fără de a reflecta la persoane, nepreocupat, er eu . . . eu? Amorul meu propriu capitulă în sfârșit în fața adevărului critic. Și dacă atunci am avut slăbiciunea de a nu recunosc că prietinel meu avea dreptate azi îl rog de iertare, și-l încredințez, că i-am spus deja autorului că e măgar. . .

putea tolera, căci „poporul“ altminteri n'ar mai putea „fi ținut în frâu“. „Între noi“ insea era în deobște admis, că religiunea însemnă o stare intelectuală înapoiată, că cei ce vorbesc cu dragoste și cu sollicitudine de biserică, de ridicarea clerului, de pătrundere evanghelică, ar fi parte reacționari, parte săraci cu duhul, etc.

Așa se face, că educația anti-religiösă, introdusă de Paul Bert în Franța ajunse și la noi la modă și ne-am pomenit cu generațiunii întregi de omeni, căroro le vine un zîmbet pe buze când li se vorbește despre religiune.

Nenorocită desvoltare! Nenorocită pentru că ea ne rafineză intelectul și ne timpesce simțul moral.

Poporul nostru este negreșit unul dintre cele mai inteligente popore din Europa și gradul său de cultură ar fi azi cu siguranță foarte înalt, dacă înaintașii nostri ar fi înțeles marea importanță a bisericii ca mijloc de civilizare treptată și rațională. Sint mulți omeni între noi cari au debutat în politică și literatură cu tirade ateiste dar cari astăzi ar vedea bueros dacă d. e. am avea în capitală câte va bisericii mărețe, la ale căror altare ar servi preoți cucernici dar culti. Cu câtă dragoste s'ar duce aceștia și mulți, mulți ca dinșii în asemenea biserici să asculte o liturgie, să audă un cor artistic, să admire oratoria română pe amvonul bisericii noastre naționale.

Ar avea și ei prilej de a prinde momente de reculegere morală, de a se înalta cu sufletul, un moment măcar, dincolo de negura materialistă în care ne sbatem cu mințile aprinse cu sufletele pustii! . . .

* * *

„Joia Mare“ „Vineva Patimilor“ — câte dulci amintiri nu sint legate de sufletul celui ce în copilărie a gustat farmecul unei educațiuni religiöse!

Charles Dickens, unul dintre cei mai celebri romanțieri ai Englezilor, și-a ridicat un monument de glorie în literatura engleză și-a lumii întregi, prin măestria sa neasemanată de a descrie tainicul farmec al zilelor de sărbători creștine, farmec ce covârșesc ori ce inimă simțitoare și o predispuie spre fapte evanghelicește bune și înalțătoare

Noi, din nenorocire, nu cunoscem evlaviazilelor mari în întręga lume creștină. Noi, de sărbători, o pornim în voiajuri și ne dedăm tot la plăceri profane, în loc ca să ne coborim în lăuntru nostru și să cântăm a ne da samă despre rostul nostru în lume.

Fondul religiunii a dispărut din noi, cei mult dacă a mai rămas, mai ales la popor, formalismul exterior altoit cu nesfârșite superstiții. . . .

Se apropie sfintele sărbători. Să ne gândim cu acastă ocazie, că este greșit drumul care ne îndepărtază de la credința în Dumnezeu și că mergând pe el înainte riscăm tot echilibrul nostru etic, totă existența noastră de națiune cu o menire în viitor.

E vremea, ca să mai încetăm cu înființarea de școli, și să ne gândim și la înalțarea de biserică, de biserică mari și monumentale, vednice de România creștină și indispensabile pentru înalțarea sufletului nostru al tuturor!

Iubirea de adevăr și foile bisericesci
gr. or. de la noi. E neplăcut să constatăm
 mereu, cât de puțină dragoste pentru adevăr
 au foile bisericesci gr. or. de la noi, și cât
 sînt de gata a publica și reproduce ori ce
 absurditate, dacă numai aceea lovesce în
 biserică papistăse. Și ne gândiam o dată
 să nu le băgăm în samă defectul acesta, dar
 e cu neputință. Eă un cas recent: „Tele-
 graful român“, organul mitropoliei din Sibiu,
 în numărul de la 15 April, reproduce din
 ziuariul „Epoca“, un articol scris de „un
 bun ortodox“ și subscris „Baba Novak“
 care articolul zice, că e „rostitor în cauza“
 reformării respective unirii calendarelor. În
 Nrul 16 al „Unirii“ am arătat cât de mult
 neadevăr e în acel articol, care a blamat nu
 numai „Epoca“, ci și pe „Telegraf“. Credeți
 înse că răspunsul nostru a fost reprodus în
 „Telegraf“? Nici vorbă! Articolul lui „Baba-
 Novak“, care bijbaie de vorbe frumos sună-
 toare la urechile fraților gr. or. au fost re-
 produs și în „Folia diecesană“ de la Caran-
 sebeș și în „Biserica și școala“ de la Arad.
 Și cu toate că sîntem în relație de schimb și
 cu aceste două foi, nici una n'a spus nimic
 de răspunsul nostru din 22 April. Și e foarte
 de priceput tăcerea această: biserică papistăse
 care lucră „cu iscusință diabolică“ trebuie
 necinstită chiar și atunci, când face știință
 și tinde la progres și cultură, pentru că așa
 să se ridice vaza celei alalte biserici, a cărei
 armă e neadevărul și minciuna.

Asta pentru ca să nu se uite!

Sinódele protopopesci. Continuăm azi
 cu publicarea în estras a hotărîrilor mai
 însemnate aduse în sinódele protopopesci
 de primăvară.

Sinodul protopopesc al *Mediasului* a
 hotărît, să rîce pe cei competenți, ca să se
 ia dispoziții pentru serbarea demnă a bi-
 centenarului Sf. Uniri, să se convoce un
 sinod archidieceșan sau provincial, să se
 facă posibilă și inteligenții laice participarea
 la lucrările preoțimii, să se ceară dotarea
 clerului de cătră înșiși credincioșii bisericii
 și să se formeze coruri pentru ridicarea cul-
 turii divine.

Sinodul protopopesc al *Sibiului* a
 decis, ca în cauza *autonomiei* să se
 rîce Capii bisericii noastre, și să se re-
 cee clerul și poporul din întreaga pro-
 vința mitropolitană, ca toți adunați în Sinóde
 protopopesci și în Sinóde diecesane, se desvólte
 cea mai intensivă activitate și luptă pentru
 salvarea cauzei de vitală importanță pentru
 Biserică, clerul și poporul credincios, chiar
 și pentru s. Unire, ca nu cum va întârziind
 se ne trezim o dată cu fapte împlinite, când
 apoi fiind prea târziu, să nu se mai afle
 nici un remediū legal pentru salvarea acestei
 cauze, atât de momentose pentru sôrtea și
 viitorul Bisericii noastre.

Ce privește *congrua și ajutorul de stat*:
 Sinodul enuntă, că după ce clerul gr. cat.
 întocmai, ca și clerurile celor alalte confe-
 sionii din patrie, participă la toate greutățile
 și sarcinile publice ale Statului, are drept a
 cere, ca și dînsul se fie împărtaşit, ca și
 clerurile altor confesiunii din beneficiile Sta-
 tului. După ce înse cestiunea congruei și a
 ajutorului de stat pôte se fie adusă și în
 legătură cu atari condițiuni, cari într'un mod
 sau altul ar putea avea înrîurintă pri-
 mejdiôsă autonomiei bisericesci, Sinodul

doresce și cere, că această cauză încă să se
 pertracteze și decidă în Sinodul archidieceșan
 singur competent a aduce decisiune merito-
 rie în privința acceptării sau neacceptării
 congruei puse în prospect, cum și ajuto-
 riului de stat.

Alt cum clerul tractual din principiu
 este contra primirei congruei și ajutorului
 de Stat cu condițiuni neacceptabile, va să
 zică vătămătoare și umilitoare pentru biserică
 și cler.

Preoțimea adunată la sinodul protopopesc
 al *Fărăgăului* a hotărît în unanimitate,
 că nu primesce ajutorul regesc în chipul în care
 acela s'au împărțit.

În sfîrșit On. *Francisc Boțianu*, paroch
 în Bărăbanț, avisat de protopretor, că i s'au
 conferit 30 fl. a respîns ajutorul punînd
 această sumă la dispoziția Vener. Consistor.

Am publicat cu viuă satisfacție aceste
 hotărîri și nu putem în de ajuns felicita
 preoțimea noastră pentru ținuta bărbătească
 ce a luat. Și aceasta o facem cu atât mai
 mult, cu cât ea ni se pare calea cea
 mai potrivită și singură mîntuitoare ca să
 scăpăm din lațurile ce ni s'au pus.

Revistă politică.

Afaceri interne. Pe cum ziceam în
 numărul trecut, de aci în colo restanța
 de dare nu mai e pedecă, pentru ca
 cel ce a fost pus în lista alegătorilor să
 fie șters dintr'însa. Tiszaiștii înse în
 această dispozițiune vîd pereclitată hege-
 monia magiară înmulțindu-se numărul
 alegătorilor de ai naționalităților, de
 aceea dau sfatul, ca introducîndu-se re-
 forma această, să se introducă și o altă
 reformă, ca adecă în Ungaria să se în-
 mulțescă cercurile electorali, ér în Tran-
 silvania să se reducă numărul acelor.

În zilele trecute a ajuns înaintea
 parlamentului proiectul de lege despre
 judicatura curială în afaceri electorale,
 care a fost o concesione din partea gu-
 vernului când cu vestita împăciuire.
 Conceptul acestui proiect nu îndestulesce
 opoziția cu deosebire cu privire la trei
 puncte. Anume cu privire la punctul,
 în care instrucțiunile preoților de pe
 amvon, în dată ce ating vre o cestiune
 politică, sînt considerate ca agitațiuni,
 cum ar fi d. es. dacă cineva vorbesce
 în contra căsătoriei civile. Se înțelege,
 că guvernul esplică conceptul cu aceea,
 că el vre, să ordinezze relațiunile preoților
 cu poporul, și pe aceea să-i țină în oficiul
 lor. Al doilea punct neindestulitoriu este
 aducerea gendarmilor la alegeri, cari sub
 masca ordinii, de multe ori comit neîn-
 dreptățiri. Ér al treilea consistă în aceea,
 că proiectul ratifică ducerea și readucerea
 gratuită a alegătorilor la alegeri și de la
 alegeri, pe cum și întreținerea gratuită
 a acelor, prin cari măsuri se eschid din
 parlament mulți de aceia, cari ar fi
 vrednici, ca să iea parte la legislativa
 țării, dar nedispunînd de mijlocele acelea
 materialii, trebuie să rămână. Ministrul
 president vede și el acest neajuns, dară
 îl consideră de necesar, până când se vor
 reforma alegerile așa, ca alegătorii să
 voteze în comuna proprie.

Primindu-se proiectul în general, au
 trecut la desbaterea lui în specie, unde

până acuma abia s'a făcut câte o modi-
 ficare neînsemnată.

După ce se va primi proiectul acesta,
 se va desbate un alt proiect referitoriu
 la spesele, ce sînt împreunate cu edifi-
 carea școlilor populare de stat, și apoi
 vor trece la reforma regulamentului
 de casă.

Pe când Austria, grație frecărilor
 sale interne, perde din ce în ce mai
 mult din vađa sa, auctoritatea Ungariei
 crește pe zi ce merge. Monarchul în
 zilele trecute a venit la Bpesta, unde
 va petrece timp mai îndelungat, unde au
 venit și unii ministrii austriaci și vor veni
 și reprezentanții diplomatiei ai diferitelor
 state. Aci se vor ținé și consiliile de
 ministri, referitoare la cuotă și pactul
 vamal cu Austria.

Austria. Stările din Austria sînt
 încă tot încurcate. Slovenii au cerut în
 dieta din Laibach prin rostul unui deputat,
 ca limba rusescă să fie introdusă ca studiu
 facultativ, pentru că zice el, limba puterni-
 cilor Slavi de Nord e atât de importantă, în
 cât nici un Sloven cu carte nu pôte să o igno-
 reze. Un alt deputat se indigneză asupra
 împărțirii actuale a Slovenilor și Croaților
 și asupra acelor, cari vrîu să mîntînă
 această împărțire artificială a aceluia-și
 popor. El zice, că Slavii de sud sînt
 chemați, ca să formeze un imperiū pu-
 ternic și să păzescă Austria din partea
 sudică.

Nu putem să trecem cu vederea în
 acest loc succesul îmbucurătoriu, ce l'au
 obținut Românii din Bucovina în cestiu-
 nea școlară. Au avut și au să sufere și
 ei multe din partea conlocuitorilor acelei
 țări, dar lupta energică, ce au susținuto
 în urmă și-a avut rezultatul dorit, cel
 puțin în parte. Anume: dieta Bucovinei
 la insistința Românilor a primit în zilele
 trecute o rezoluțiune, în care studiul
 limbii române se pune ca obligatoriu
 pentru toate școlele din aceea țară. —

România. La propunerea noului
 ministru president Regele prin un decret
 regal a conchemat corpurile legiuitoare
 române la ședința extraordinară pe Mercuri
 după sîntele sêrbători. Causa se pare
 a fi: disolvarea camerilor și escrierea de
 alegeri nouă, cari probabil se vor întîmpla
 în jumătatea primă a lunii viitoare.

Jidani, prevîdînd că sub noul guvern
 nu le va merge așa bine, au început a
 ațîța în contra noului regim, dar fără
 efect, căci poporul e sigur despre loialita-
 teea și patriotismul noilor ministri,
 despre ce s'a convins și din viața lor
 politică de mai înainte și din ținuta ce
 au avut-o guvernele anterioare, în cari
 cei mai mulți din ministrii actuali au
 avut diferite resorturi.

Danemarca. Liga daneză de pace
 a înaintat regelui danez o adresă pro-
 vîdută cu 286,000 de subscrieri, în care
 cere, ca regele să dea îndrumări delega-
 ților danezi de la conferința de pace din
 Haaga, ca ei să stăruiască pentru neu-

tralisarea Danemarcei, pentru instituirea de judecătoria internațională și pentru conținerea înarmărilor esagerate.

La această adresă a răspuns prim-ministrul în numele regelui, că delegații vor căpăta instrucții, ca să insiste pe lângă cele două puncte din urmă, dară nu pot insista pentru neutralizarea patriei lor, după ce acesta nu poate fi obiect al conferinței aceleia, fiind că are fond politic.

China. Acest mare imperiu care trage de mărte, are să mulțămescă existența sa, nu știu pe cât timp, neînțelegerilor și suspiciunilor reciproce dintre puterile europene. În timpul din urmă când Rusia a proiectat construirea unor linii ferate, în Anglia s'a născut temerea că interesele ei vor fi periclitate, și de altă parte nici Rusia nu se uita cu ochi bun la Anglia. Ca aceste două state interesate să înceteze cu inspecțiunea unuia asupra celuilalt, s'a scris o notă de către Murawiew ministrul de externe rusesc și de către ambasadorul englez din Petersburg. În nota aceasta se zice, că ambele țări vor susține integritatea și independența Chinei, dar nici una nu se amestecă în interesele particulare ale celei alalte, cum ar fi construirea de căi ferate, și nici nu va împedea interesele celei alalte nici direct, nici prin alții.

Acestea sînt între Anglia și Rusia. Italia din parte-și, în speranța că va căpăta și ea ceva, încă nu se lasă de gândul de a ocupa vre un teritoriu din imperiul sôrelui. Spre scopul acesta a stabilit o linie regulată pentru vapore între Veneția ori Genova și China.

Eră Austro-Ungaria? E adevărat, că după răspunsul ce l'a dat ministrul president Széll la o interpelare făcută în dietă cu privire la cesiunea aceasta, ministrul de externe nu ar avé intențiunea de a cerca norocul monarhiei în China, dar e adevărat și aceea, că acela-și ministru zice în răspunsul său, că nu ar strica, ba ar fi de dorit, că interesele comerciale ale imperiului nostru să fie estinse cât mai tare. —

Statele Unite. Americanii de sigur, că nu au prevădut pe lângă câte greutăți și cu câte vîrsări de sânge vor pute deveni stăpâni ai insulelor Filipine. Lupta decurge în continuu cu pierderi însemnate din partea ambelor părți beligerante. E adevărat, că Americanii ocupă teren din ce în ce mai mult, dar nu mai puțin adevărat e și aceea că părțile muntose, locurile fortificate de însași natura, sînt în mâinile răsculaților, și va trebui încă multă vîrsare de sânge pentru ca să se supună toți indigenii.

Corespondințe.

Roma la 23 April 1899.

Ziua de 16 April va rămăne memorabilă și însemnată cu litere de aur în istoria Pontificatului Roman. Leon XIII în etate de 90 ani, învingînd un dureros morb, s'a prezentat în această memorabilă zi în cel

mai mare templu din lume, în basilica s. Petru, și cu accente de recunoștință către Dumnezeu a binecuvîntat Roma și catolicitatea, a binecuvîntat pre toți cu suris pe buze, cu palpitate în pept și cu dorință ferbinte ca biserica, izvorul mîntuirii omenimei, să vadă zile mai bune, zile de pace universală.

Văzut-am în acesta zi pe Părintele și Păstoriul suprem în mijlocul alor 60.000 de credincioși, cari din toate părțile au alergat să-și vadă pe Preabunul lor Părinte ridicat din patul suferințelor.

Fu unanimă apretierea presei, că spectacolul ce-ți oferia cu acesta ocaziune basilica s. Petru plină de Romani și de reprezentanții mai tuturor națiunilor civile, a fost într'adevăr grandios.

Ferice de cei ce au norocirea de a asista la atari ceremonii Pontificale, spre a simți forța atrăgătoare a catolicismului, și spre a se convinge, că numai în dînsul și prin dînsul să unesc inimile în o singură dorință de pace.

Mulți dintre cei ce nu practisază de loc religiunea, ba și mulți dintre increduli și eterodoxi, să miră că pot exista în câmpul ideilor și acțiunii private și publice diferențe substanțiale cu prive la religiune. . . . La vederea unei ceremonii ca aceea, la carea am asistat în templul s. Petru, sufletele rămîn convinse că a fără de religiunea catolică, nu poate exista alta, carea să satisfacă pe deplin aspirațiunile legitime a le intelectului și inimii.

Încă des de dimineță se nota o mișcare neîndatinată și o procesiune de grupuri către Vatican.

Cărutele atât de numeroase în Roma, erau rari și costisitoare, puținele ce au rămas au fost luate la asalt.

Pe piața s. Petru erau postaiți mai mulți soldați pentru a conserva ordinea publică, alți soldați se aflau sub portice.

Cătră 8 ore, puțin mai înainte de a să deschide ușile basilicei pentru intrarea mulțimei de popor de diverse naționalități, piața s. Petru presenta o privesce ce nu se poate descrie. Zeci de mii de persoane se imbulziau spre a fi celea dintăi la deschiderea basilicei, ca să potă ocupa locurile cele mai bune. Și în fine când să deschisera ușile era un lucru greu a regula intrarea acelei imense mulțimi.

Interiorul basilicei era împodobit în modul cel mai splendid. Prețioasele damascuri roșii cu frâmbii de aur, ce acoperiau pilastri, profusiunea ștofelor, ornatelor, picturilor și mai ales miriadele flacări ale candelabrelor, toate aceste dădeau grandiosului templu un aspect solemn.

În basilică numărul celor prezenți la memorabila ceremonie, se calculă a fi fost preste 60.000, nenumărând între acestia corpul diplomatie și patriatul Roman, cari au ocupat loc în tribune destinate.

În interiorul basilicei făceau serviciul corpurile militare pontificie.

Puțin înainte de 11 ore, Papa însoțit de 19 Cardinali și demnitarii Curții Pontificie, se scoboră din apartamentele sale, și să îmbrace în vestmintele Pontificale.

Într'aceea în lăuntru basilicei se observă o mare agitațiune, se aude dîcînd: écă-l, écă-l! Însă e procesiunea ce precede intrarea Pontificelui.

Și veți în aceea procesiune orduri de călugări, clerici, congregațiunii ecclesiastice, institute religioase, canonici, corporațiunii religioase și apoi toți marii demnitarii bisericesci în splendoră și bogăția vestmintelor lor.

În fine la anunțarea trimbiților, cătră 11 ore ant. mer. apare Papa, purtat în sedia gestatoria.

Îmediat cu toții observă că e mai alb, de cât de altă dată, din care causă se pare mai mult o visiune, un tip aparent, de cât un lucru real.

Cât ce apăru în fundul basilicei, fu aplaudat cu unanimitate de enorma mulțime, în semn de omagiu și afecțiune.

La continuele strigăte de aclamațiune, la cari să adaugea agitațiunea batistelor și pâlărilor, profund mișcat răspundea Leon XIII, binecuvîntând mulțimea credincioșilor, mișcați la vederea Papei.

Pe când poporul aclama neîntrerupt pe Papa, carele să îndrepta spre altariul confesiunii, cântăreții pontificii intonară: *Tu es Petrus*, și din înălțimea basilicei trimbițele de argint intonau Marșul triumfal, însă melodia acestor note musicali se perdea între nenumăratele și căldurósele aplause.

Papa fu transportat pe tronul anume preparat spre a asista la solemnă Misă celebrată la altariul papal de către Cardinalul Mazzella.

Capelanii cântăreții pontificii esecutară cu admirabilă perfecțiune grandiosă Misă a lui Palestrina numită: *Papae Marcelli*. În tribuna Domnitorilor erau prezente Principesa ereditară a Svediei și Norvegiei, apoi Mama Împăratului Vilhelm II al Germaniei, și contesa de Trani.

Terminându-se misa la 12. ore Papa a dat binecuvîntarea apostolică rituală, în care timp diversele corpuri militare ingenuchind au prezentat armele.

În acest moment mișcarea religioasă s'a potențat până la un așa grad, în cât toți erau adânc impresionaiți, și mișcați și din ochii multora curgeau lacrimi.

La reîntorcere Papa fu aclamat cu mai mare entusiasm.

Pe fața lui apărea acum satisfacerea adevărat părintescă pentru atâtea manifestări de iubire a le nenumăraților săi fii. Și își ridică de mai multe ori brațele spre ceriul binecuvîntând imensa mulțime.

Mintea omenescă, ce alungă de la sine lumina adevărului, trebui să se închine cu reverință în acesta zi înaintea Pontificatului Roman, căruia maiestatea și venerațiunea aceasta nu-i fu dată de vre o putere pămîntescă, ci de Acel ce zise: Tu ești Petru și pe acesta pîtră voi edifica biserica mea. — Pașce mieluseii mei, pașce oile mele. Tie îți voi da cheile împărăției ceriurilor. . . .

Dr. Victor Bojor
teolog absolut.

Chimitelnicul de câmpie la 23 April 1899.

Onorată Redacțiune!

De când s'a sulevat cesiunea dotarei clerului catolic în organul nostru bisericesc „Unirea,” am fost cu totă atențiunea, am cetit și recetit toate corespondințele publicate în această causă. Ca preot miser și ingreunat cu o familie numărósă de prunci, și învăluit cu multe necasuri n'am nici timp, nici chiar voie să ies și eu în public cu ceva propunerii. Cu atât mai virtos

nu, cu cât știu că avem noi bărbați și autorități bisericești destul de înțelepte, cari vor sci cumpăni lucrurile în această afacere pe cum cer interesele s. noastre biserice și onoarea clerului, de aceea mă restring la constatarea unui fapt destul de trist pentru noi.

În 1897 am fost împărțit din ajutorul de stat cu 100 fl. v. a. Cine a contribuit la acesta nu știu. În 1898 am fost împărțit din acel ajutor numai cu 52 fl. 45 cr. v. a. Referitoriul la acesta *mila* mi scrie Fișpanul comitatului Turda-Arieș următoarele: „Sz. 2898 főisp. eln: Tisztelendő Harsian Tivadar gör. kat. lelkész úrnak Mkeménytelkén: Bizalmasan tudomására hozom, hogy vallás és közokt. minister úr Ó nagyméltósága ajánlatom alapján, Tisztelendő úr részére 52 frt. 45 kr. állam segélyt utalványozott Mihályi Viktor érsek úr kezéhez. Fogadja Tisztelendő úr tiszteletem nyilvánítását. Tordán 1898 márczius 8-án G. Bethlen Géza főispán“. (Subtragerile is a le noastre Red.)

Póte Ilustritatea Sa ș'a uitat, că au trecut de mult acele timpuri de tristă memorie, când la miseri și simpli nostri preoți le tremura chemeșă în spate și de o privire aspră a magnaților magiari. Ori dora știindu-mă miser a cugetat, că va storce de la mine căciuliri și promisiuni s'au chiar suplici și dejosiri, ca să fiu recomandat pentru mai mult timp din argintul lui Juda? Dară rău ș'a înșelat, căci eu m'am făcut plumb, și n'am mișcat nicăiri nimic, deși susțin 5 prunci la școlă cu destule spese; deși porțiunea canonică parochială abia de 36 jugere nice storsă în tesc nu-mi póte subministra spesele de lipsă pentru creșterea și susținerea unei numeroșe familie, dară am făcut și fac ce pot și rabd. Căci răbdarea nu e pe bani și apoi ea în totă viața mi-a fost și soț nedespărțit. *A răbda și pe venitor, sint mai hotărît și acum, de cât a comite ast fel de fapte, cari ar periclită interesele noastre bisericești și onoarea clerului din carele fac si eu parte.*

Astăzi, ca săptămâna s. patimii să-mi fie de 2 ori mai grea, mă trezesc din nou cu o oficioșă de la sus numitul Domn Fișpan de cuprinsul următoriu: Sz. 193 — 899 főisp. Harsian Tivadar görög. kath. tisztelendő urnak Mkeménytelkén. — Bizalmasan tudomására hozom hogy a Vallás és Közoktatásügyi Minister Úr Ó Nagy méltósága ajánlatom folytán a balásfalvi érsek úr kezéhez czimed részére 50 frt. államsegélyt utalványozott Figyelmeztetem, hogy Ó Nagyméltósága csak magyar nyelven irt és a főszolgabíró által látamozott nyugtát fogad el; továbbá hogy az érsek úr a segély öszegből levonást semmi szin alatt nem eszközölhet s a segély azonnal kifizetendő — *Végül felhívom czimedet hogy az őnt jelenleg is segélyező és boldogulását előmozdítani kívánó magyar állam iránt kötele ségét leghívebben telyesitse és hazafias magatartásával annak partfogását, jövőre is iparkodjék ki érdemelni.* — Fogadja czim. tiszteletem nyilvánítását, — Tordán 1899 aprilis hó 18-án G. Bethlen Géza főispán“.

Cine nu vede óre în textul acestei scripture reoghindat cât se póte de expresiv, modul cum va să se doteze clerul gr. cat? În 10 ani de când mă aflu în Câmpie, copleșit de năcasurile familiare, n'am comis nici un act, din carele ar transpiră „nehazafiság“ — n'am vorbit nici când în contra statului, ori în contra organelor sale; am satisfăcut tuturor poruncilor oficioșe cât se

póte de prompt și étă că păcătoșii și în purtarea mea cea atât de restrinsă pe lângă împlinirea oficiului și năcasurilor familiare încă vęd hidra dacoromanismului și pretind de la mine fapte patriotice pentru câte un preț de batjocură, ca cum e și ajutorul de 50 fl. din anul curente. Dară apoi când vor da mai mult? De aceea eu *cója „câmpenului“ de aș fi cât de necăjit și flămând știindu-o inmurață în venin omoritoriu, nu o aș lua nice de pe masa de marmură ne cum din tină.* —

Cu totă stima.

Teodor Harsianu
paroch gr. cat.

Nu adaugem nimic. Cuvintele fratelui Hărșan sint fórte limpedi și indignarea de care a fost cuprins nu se póte mai justă. Ne place a vedé preoțimea noastră inspirată și acuma de aceleași frumoșe sentimente, de cari a fost tot de a una. Numai ast fel dovedind bărbație și abnegațiune putem să ne câștigăm drepturile. Preoțimea română, și în timpul de față nu se va pleca, ori cât de mari ar fi ispitele.

Adaugem aci, că o corespondință de același cuprins am primit de la un harnic preot din tractul protopopesc Alba Julia. Spațul nu ne permite să o publicăm. Se deosebesce în un singur punct, avisul nu l'a trimis fișpanul; ci protopretorul. Și după cum aflăm din multe părți, se pregătesc deja preoții a abzice de „mila“ primită pe lângă ast fel de condiții și unii au și pus la dispoziția Ven. Consistor sumele ce li-s'au asignat pe această cale.

Noutăți.

Sărbătorea mării zi a Învierii Domnului s'a serbat în Blaș cu covenită ceremonie. Dimineața la 4 óre s'a făcut de I. P. S. Dn Mitropolit serviciul iavierii, ér la órele 8 $\frac{1}{2}$, sta liturgie, la care a celebrat 14 preoți și 2 diaconi. Sta Evangelie a fost cetită în 7 limbi. Predica a spus'o tot Escelența Sa. La prânz totă preoțimea din loc au fost invitată la ospitala masă a I. P. S. Dn Mitropolit. La órele 4 d. a. s'a făcut însarutul. Și acum Evangelia a fost cetită în 7 limbi. Luni, a doua zi, liturgia solemnă s'a celebrat la biserica parochială. Și aci a pontificat Escelența Sa Mitropolitul Victor. ér predica a rostit'o Rsmul Canonic Dr. Bunea.

Sciri personale. Joi sara cu trenul accelerat I. P. S. Dn Mitropolit a plecat la Pesta spre a lua parte la conferința episcopescă și desbaterile din casa magnaților.

Scolastic. Despărțemintul Sibiu al reuniunii învățătorilor archidieceșani, își va ține adunarea generală la 21 Maiu n. în Calvasér. — Despărț. *Pogăcelii* la 13 Maiu n. în Sâmpetru de câmpie.

Cunună eternă. În loc de o corónă peritoare pe cociugul repaus. protop. Vasile Hossu, dl protopresb. din M. Oșorheiú Nic. Măneguț a dat 10 fl. pentru masa studenților din Brașov.

De la Academia română. În sesiunea actuală au fost ales: membru onorar pictorul Nic. Grigorescu, ér membrul corespondenți în secțiunea științelor Dr. Marinescu și generalul G. Brățianu. — Dintre lucrările trimise spre a fi premiate a obținut Premiul „Heliade“ de 5000 lei d. Grigorie C. Conduratu cu opera istorică „Relațiunile Terrii Românești și Moldovei cu Ungaria până la 1526“; Premiul „Adamachi“ de 5000 lei dl. dr. Grecescu pentru lucrarea științifică „Conceptul Florei Române“; Premiul „Năsturel Herescu“ de 4000 lei dl. Dr. G. Maior pentru opera sa asupra agriculturii. De asemenea s'a decernat dlui N. Iorga premiul „Bodescu“ de 1500 lei pentru lucrarea în manuscris: *Studii istorice asupra orașelor Chilia și Ce-*

tatea-Albă, și dlui prof. M. Străjan premiul Asociațiunii craiovene de 1500 lei, pentru lucrarea: „Principii de estetică și poetică.“ — Sesiunea generală s'a închis la 26 April. președinte a fost ales dl P. Poni.

Medic în Blaș. Dr. Eugen Solomon, absolvent al facultății de medicină din Viena a fost ales ca medic de cerc în Blaș. Alesul e fiul protopopului nostru din Ludoș. Dorim succese depline pe noua carieră.

Perceptorat în Blaș. La 1 Maiu n. s'a deschis noul oficiu de dare înființat aci. De raionul lui să țin comunele: Blaș, Beșineu, Ciufud, Lupu, Cergăul mare și mic, Tapul, Broșteni, Mihali, Mănărade, Obreja, Ohaba, Roșia, Veza, Gusu, Bogata-română, Păuca, Presaca, Bucerdea-grânosă, Alămor, Lómneș, Mândra, Armeni și Ocna. — Oficialii, ca de comun sint toți străini, nici un român.

În școlă de cadeți din Sibiu se primesc cu începerea proximalui an școlar 30 până la 50 de elevi pentru anul prim, și amésurat lipsei, aspiranți singuratici póte și pentru anii superiori. Pentru a fi primiți, se cere absolvarea, cel puțin cu „suficient“, a patru clase reale, gimnasiale sau școle civile de stat, ér didactrul face, conform poziției tatălui, pentru copiii legitimi sau legitimați, 150 fl. 80 fl. sau 12 fl. la an. Condițiile de primire și normele referitoare la compunerea și ajustarea potției, se pot ști din cartea „Vorschrift über Aufnahme der Bewerber in die k. u. k. Cadetenschulen“, pe cum și de la comandantul școlilor de cadeți. Terminul pentru înaintarea petițiilor de primire e până la 15 August 1899. Petiții mance sau întrate mai târziu nu vor fi luate în considerare“.

Necrolog. † Vasile Hossu. Fostul redactor al foil noastre Rsmi dn canonic Dr Vasile Hossu, a fost ajuns de marea durere de a-și perde pe prealubitul său tată, mort chiar în ziua ss. Paști. Étă tristul anuț:

Christos a înviat!

Indurerati facem cunoscută trecerea la eternitate a prealubitului nostru

Vasile Hossu

protopop gr.-cat. al districtului Mureșiu,

întimplată în 30 Aprile 1899. în ziua mării zi a Învierii, după îndelungate suferințe și după primirea Merindei de veți, în anul al 70 al etății, 45 al preoției și al căsătoriei. În mormintarea osemintelor scumpe se va face Marți în 2 Maiu 1899 la 3 óre d. a. în cimiteriul parochial din Mureșiu-Vasarheiú.

Celor din morminte viața li-a dăruit!

Mureșiu-Vasarheiú, 30 Aprile 1899.

Maria Hossu n. Szebeni,
soție.

Elena cu soțul Ioan Cırlea,
fiică și cu fiul lor Aurel.

Vasile,
fiú.

Înmormintarea a fost imponentă. Au fost prezenți aproape toți preoții districtului protopopesc al Mureșului, apoi canonicii Dr. Bunea și Dr. Szmigelski, protopopii Solomon de la Ludoș, Urdăan de la Reghin și Szilasi de la Bistrița, blășeni: Dr. Marcu, I. F. Negruț, Silv. Nestor, Hodosiú, Emil Viciú, Precup. Dr. Maniú și A. C. Domșa, preoțimea rom. cat. din Vásárhely, protopresb. Măneguț, oficerimea română din loc și numeros popor de acolo și satele vecine. Cuvintarea funebraă a rostit-o canonicul Dr. Bunea, vorbind despre învierea dlui Christos, ca garanță a învierii noastre. La grópă parochul Bardoșului Bas. Szulte-lechi a spus un cuvint de rémas bun în numele preoțiilor tractuale. La ceremonia înmormintării a funcționat 12 preoți și 2 diaconi, cântările le-a executat prof. Nic. Ionaș. Musica militară, care încă a fost de față a cântat marșul funebru. Trimitem întregii familii sincerile noastre condolițe.

† Alexandru Muntean, paroch gr. cat. în Vețel, diecesa de Lugos, a repausat la 22 April n. în al 62 an al etății, 37 al căsătoriei și 27 al preoției.

În veți amintirea lor!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Credința vécurilor creștine celor dintâi în fecioria Născătoarei de Dumnezeu.

(Continuare.)

Scrierea s. Ieronim nu a avut rezultatul dorit. Lui Helvidiū totuși i-a rămas o cétă mică de părtinitori. Ba la zece ani mai apoi vedem „chiar pe un episcop“¹⁾ mărturisind învățătura lui Helvidiū. A fost Bonos episcopul Sardiciei. Sinodul ținut în Capua la anul 391 s'a cuprins cu afacerea acésta, dară esaminarea ei o a lăsat, să o facă episcopii Macedoniei sub presiunea lui Anisiū arhiepiscopul de Tesalonica. Acesta a oprit pe Bonos de la funcțiunile episcopesci. Dară Bonos nu s'a plecat sentinței, ci a întrebat pe Ambrosiū episcopul Milanului, că să nu se susțină ore cu puterea în oficiul episcopesc. S. Ambrosiū l-a sfătuit, să cedeze. Dară Bonos totuși a continuat a deprinde puterea episcopescă și și-a adunat părtinitori. Anisiū a recurs acum la Papa Siriciū. Acesta l-a răspuns pe la mijlocul anului 392 într'o epistolă scurtă, în care între altele l-a scris următoarele: „Adevărat că nu putem, să negăm, că el (Bonos) pentru ficiorii Mariei a fost certat pe dreptul, și că Sfinția Vóstră pe dreptul V'ăți îngrozit de aceea, că din acela-și pântece fecioresc, din care s'a născut Christos după trup, să mai fie purces încă vre o altă nascere. Căci Isus Domnul a bună samă nu s'ar fi hotărît a se nasce din o fecioră, dacă o ar fi socotit de așa de necontenită, cât să pêteze prin semînța necurăteniei omenesci locul de nascere al trupului Domnului, palatul împératului celui večnic. Cel ce spriginesce părearea acésta, acela nu spriginesce alta de cât necredința Iudeilor, celor ce zic, că el nu a putut, să se nască din fecioră.“ Mai apoi aduce ca argumentul cel mai de frunte recomandarea Mariei în grija lui Ioan: „Când Domnul aninat pe cruce a luat păcatul lumii, atunci a mărturisit cu glas tare, că mamă-sa e nevătémată. — Acesta e deci testamentul Fiului despre starea nevătémată a Mamei sale, acésta e moștenirea cea bogată a castității celei curate a Mariei, acesta e punctul de închiare a activității lui întregi. Acésta a zis-o (Christos) și și-a dat sufletul încununând întregă taîna (lucrării sale de mântuire) cu bunul sfârșit al iubirii fiesci.“²⁾

Éră s. Ambrosiū a țesut polemia sa în contra acestei inovațiuni și espunerea convicției bisericesci în scrierea sa „Despre instrucția unei feciore“ compuse pe la anul 392. El spune aci a nume, că numai apostasia unui episcop l-a îndemnat, să tracteze în public despre un sacrilegiū așa de mare, și apoi trece în dată la esplicarea acelora-și texturi biblice, întru cari se smintiseră Antidicomarianiții și Helvidiū. Bătătorii la ochi e, că dînsul nu lea în socotință cuvîntul „întâiu născut“ cel rău esplicat din partea ereticilor. De altmintrea exegesa lui nu o mai espunem, de ore ce ea se abate de la cea a s. Ieronim numai în un singur punct, adecă în aceea, că dînsul nu resolvesce în chip hotărît cestiunea fraților lui Isus.³⁾ Atâta totuși declară, că „numele „frate“ are o însemnare mai generală“, și ast fel pare a ține mai tare cu s. Ieronim de cât cu s. Epifaniū.

După esplicarea texturilor biblice s. Ambrosiū trece la reflexiuni asupra raportului Mariei față cu Isus și cu Ioan și ajunge și el, dară din cauze interne, la concluziunea, că Maria a rămas pururea fecioră. „Ore alesu-și-ar fi Domnul Isus de mamă pe aceea, care ar fi putut, să spurce cu semînță de, bărbat palatul cel ceresc, pe aceea, căreia îi era cu nepuntință, să păzescă curățenia feciorescă? Ea, prin esemplul căreia se provócă cele alalte la cultivarea zelósă a curățeniei, să fie părăsit poziția, carea printr'însa e asignată celor alalte? — Și dacă nu mamă-sa, atunci cine să fie acela, căruia Domnul să-i fie rezervat un merit mai mare, să-i fie păzit o rêsplată mai mare? Căci pe cum ne spune Scriptura, dînsul nu a asigurat nici unei condițiuni grații mai bogate de cât verguriei. Așa a grăit adecă Domnul prin Isaie (56, 3 urr.): „Să nu zică famenul: „Că lemn sec sînt eu.

Acestea zice Domnul famenilor: Ori căți vor păzi sâmbetele mele și vor alege, cele ce vreau eu, și vor ține legea mea, da voi lor în casa mea și în zidul meu loc ales mai bun de cât fil și de cât fete. Nume večnic voi da lor, și nu va lipsi.“ Altoră promite ei (Domnul), că nu vor peri (numele lor), érá pe mamă-sa o va lăsa ore, să greșescă? Dară Maria nu greșese, nu a greșit învățătorea verguriei. Nu a putut, să se întimple, ca aceea, carea a purtat pe Dumnezeu, să credă a puté purta pe un om, și nici Iosif, omul cel drept, nu ar fi cădut în o nebunie ca aceea, ca să se amestece în împreunare trupescă cu Maica Domnului. — Dară Maria are, să se apere în felul său, érá nu în fel străin. Ea nu a greșit, pe cum am zis. Martor e însu-și Fiul lui Dumnezeu, care aninat pe cruce a recomandat pe învățacelul său mamei sale de fiū, a dat-o învățacelului de mamă. Asta o spune Ioan, care a scris mai mult, ceea ce e taînic. Căci cei alaltți Evangeliști au scris, că cu prilejul patimilor Domnului s'a cutremurat pămîntul, s'a ascuns sórele, s'a cerut persecutătorilor iertare; iubitul acesta al Domnului dimpotrivă, care la peptul acestuia a scos taînele înțelepciunii, trecënd taînele acelea ale voinței dumnezeesci, pe cari le-au împărțit cei alaltți, a urmărit cu rivnă mai mare mai ales și acest scop, ca petrecerea de-a pururea a mamei sale în vergurie să o dovedescă cu mărturisirea sa asemenea unui fiū îngrijat de numele bun al mamei, carele se teme, că ore cine ar puté, să o pêteze cu învinuirea cea așa de rusinosă, că ea ar fi vătémată curățenia. Dară a și fost lucru vrednic, că acela, care a dărunit tálhariului iertare, a scăpat pe mamă-sa de îndoéla posibilă întru castitatea ei. El zice cătră mamă-sa: „Miere, érá fiul tóu. El zice și învățacelului: Érá mamă-ta. Învățacelul e acela, căruia l-a recomandat pe mamă-sa. Cum ar fi putut, să lea soțului pe soție-sa, dacă Maria s'ar fi împreunat cu dînsul în conviețuire de căsătorie ori ar fi cunoscut conversarea patului conjugal? — Țineți-vé gurile, ómeni fără de Dumnezeu, deschideți-vé urechile; evlavioșilor, auziți, ce grăesce Christos. De pe cruce face Isus Domnul testamentul său și mai amănă pe câtă va vreme mântuirea tuturor, pentru ca să nu lase pe mamă-sa neonorată. Mamei i-se testéză apêrarea castității ei, mărturisirea curățeniei ei; învățacelului i-se testéză grija de mamă, grația iubirii fiesci. „Și dintru acea órá o a luat învățacelul întru ale sale.“ Prin acésta Christos nu provócă nici un divorțiū, Maria nu a părăsit pe bărbatul său. Dară la cine altul a căutat Feciorei, să locuescă, dacă nu la acela, pe carele-l scia moștean al Fiului său, păzitorii al curățeniei? — Sta mama înainte crucii, și în vreme ce bărbatul fugiră, ea sta neînfricată. Vedeti, dacă mama lui Isus a putut, să schimbe castitatea sa, ea, carea nu a schimbat curajul său. Cu ochi evlavioși privia ranele Fiului, prin care, pe cum scia, avea, să fie tuturor mântuire. Sta mama nu la o privești nevrednică, ea, carea nu se temea de ghide. De cruce atîrna Fiul, mama se îmbia persecutătorilor lui. Și dacă ar fi, numai pentru ca să fie aruncată mórtă înainte Fiului său, ar fi vrednic de laudă strămurul dragostii ei, pentru că nu voia, să supraviețuescă pe Fiul său; dară dacă e, pentru ca să mórá împreună cu Fiul său, atunci doria, să și învie cu dînsul, sciind taîna, că a născut pe acela, care va învia. Dară tot de o dată și în consciința, că mórtea Fiului ei se întimplă spre binele tuturor, sta ea întru așteptarea, că ore nu póte, să se adaugă ore ce binelui tuturor prin mórtea ei. — Cum a putut deci, să se răpescă Mariei curățenia, ei, carea, în vreme ce Apostolii au fugit, nu se temea de mórte, ci se îmbia ea însă-și primejdiei? Ei, a cărei dăruiere cu grație era așa de mare, cât nu numai că a păzit grația fecioriei întru sine, ci împărția precelința curățeniei și acelora, pe cari îi cerceta? Ea a cercetat pe Ioan Botezătorii, și acesta a saltat în pântecul mamei sale, mai înainte de ce s'a născut. La glasul Mariei a saltat pruncuțul, ascultătorii fiind, mai înainte de ce s'a născut. Și nu cu nedreptul a rămas cu trup nepétat acela, pe carele l-a întărit Maica Domnului vreme de trei luni așa zicënd cu untul de lemn al ființei sale de față și cu alifia curățeniei sale. Și, tot aceea-și a fost dată mai apoi în grija Evangelistului Ioan, carele a rămas necăsătorit. De aceea nu mă mir, că acesta, a descoperit în măsură mai mare de cât cei alaltți taînele dumnezeesci, în vreme ce alăturia de el sta palatul taînelor ceresci.“¹⁾

(Va urma.)

¹⁾ S. Ambr. de inst. virg. 35.

²⁾ Sir. ep. ad Anys. la Galland. VII. pag. 544.

³⁾ S. Ambr. de inst. virg. 43.

¹⁾ Ibid. 6 și 7.

Amalrich regele Ierusalimului și cei doi peregrini.

(Narațiune istorică).

(Continuare.)

Bernhard de Zollingen scote pergamentul din buzunar și-l predă priorului spunându-i ce dorește Amalrich. Priorul cetesce ce e scris și rămâne surprins de ceea ce cetesce. Nu-și credea ochilor, și era cât pe aci să-și manifesteze bucuria, de nu se gândia la precauțiunea ce trebuie se o observe, când e vorba de afaceri de ale regelui.

„Reverendissime“, zice cavalerul „pentru ce vă sufocați bucuria. Eu cred, că toți dignitarii bisericesci, când s'a publica această scrisoare, au să salte de bucurie.“

„Îți mărturisesc, Dle cavaler, că vestea această mie mi-a causat mai mare bucurie, de cât dacă aș fi dobândit ceva personal. Până când Califul din Egipt nu va fi bătut, peregrinii creștini nu o să aibă pace. Să mă credeți, Dle cavaler, că nici când nu am luat mai cu plăcere arma în mână de cât cum voi lua-o cu ocazia acestui război. Și acum să mergem la părinții călugări, ca să fim martori la executarea poruncii regesci.“

Priorul îl conduce în altă sală tot așa de mare, în care în jurul unei mese stăteau călugării dibaci în arta scrierii, și scrieau pergamente. Bernhard cunoscător în meșteșugul scrierii privi cu mult interes prestațiunile călugărilor. Călugării din sala aceasta produceau cu penă lor adevărate cap de operă. Literile ieșite din penna lor ni-se prezintă în forma cea mai frumoasă, decorate cu arabescuri aurii și arginții, jur în prejur cu figuri de deosebite culori. Adevărate lucruri de artă, de cari astăzi nu găsim de cât prin colecțiunile de manuscrite ale bibliotecarilor de renume.

„Întrerupeți eu lucrul și vă apucați în grabă de decopiarea epistolei sosite de la rege. Dar în dată să o isprăviți, căci scopul, pentru care e scrisă, e sfânt.“

La acestea vorbe ale priorului, șeful călugărilor scriitori luând pergamentul merge la tabla cea neagră și decopiază legibil conținutul scrisorii. Călugării decopiază și ei pe pergamente cele scrise pe tablă și scrisoarea în dată fu isprăvită.

„Ce credeți, când le veți isprăvi?“ întrebă cavalerul.

„Astăzi de seară poți veni după ele,“ răspunde priorul.

Bernhard de Zollingen salută și să reîntorce la palat. Acolo era o mișcare neobișnuită. Servitorii și cavalerii se întorceau în dreapta și în stînga cu fețe vesele.

De către seara merge, ca să aplice sigilul regesc pe pergamente și să le aducă. Cu apusul soarelui deja curierii cu scrisoarea s'au respirat peste tota țara pe la principii și baroni. Locuitorii Ierusalimului nefind în curat cu ceea ce se plănușe, stău adunați pe străzi și înaintea caselor până noaptea târziu. Din gurile lor ieșeau fel și fel de vești. Cum că se petrece ceva, aceea o sciau bine; dar puțin erau în clar cu adevărul lucrului. Nime nu se gândia la Egipt, țară, care s'a distins prin putere și superioritate.

Capitolul III.

Amalrich ia tributul.

Opt zile de la trimiterea scrisorii toți principii invitați au sosit în Ierusalim însoțiți de trupele lor. După dîșii au venit și alții. În scurt timp numărul celor sosiți era așa de mare în cât numai închepeau în cetate. În sfârșit sosi ziua plecării. Comandanții și soldații dornici de luptă sînt de tot voioși. Cei rămași în cetate sînt triști și îngrijorați de sortea celor cari pleacă. Când a eșit regele din palat călare, însoțit de fruntașii imperiului, salve de bucurie au erupt din miile de pepturi. Fanfarele și tobele sună, armata se pune în mișcare. Eșind din cetate la mandatul regelui totă oștirea se posteză în cerc. Regele pășese în mijlocul lor și le vorbește ast fel: „Venerați episcopi și abați, principii și baroni, călăreți și pedestrași! Astăzi mergem în contra Egiptului, ca se ne resbunăm pentru toate necazurile ce le-au făcut peregrinilor noștri: Luptați cu curaj pentru cauza sfîntului mormînt. Dacă eșim învingători, marea va fi liberă și peregrinii apusenii nu vor suferi șicanele Egiptenilor. Satele și orașele voștre vor fi mântuite de deseale năvăliri ale păgânilor și când veți fi lipsiți de recoltă, Egiptul, care e o țară bogată, ne va da cele trebuincioase. Nu șovăiți și nu cruțați nimica! Fiți viteji și atunci învingerea e sigură!“

Sfârșind cu vorba, toți luptătorii ridicară mâna dreaptă și îi jurară credință până la mörte. Trompetele și tobele încep din nou, trupele pleacă și nori de pulbere închid privirea celor cari îi urmăreau cu drag.

Regele Amalrich ajungînd în Egipt năvălesce asupra țării sultanului Dargam. Dargam nefind pregătit s'a înspăimîntat de această veste. Repede trimite soli la regele Amalrich, proveștii cu steguri albe în semn de pace. Regele demandă să-l lase în castru. El au trebuit să se scobore de pe cai și se vină pe jos. La început i-au lăsat cu ochii nelegați ca să se înfloreze de armamentul armatei creștine. După ce au vedut toate i-au legat la ochi ca cu atât mai potențat să-și imagineze grozăvenia armatei lui Amalrich. Ajunși în cortul regelui, li-s'au deslegat ochii și Amalrich, care sta pe tron îi întrebă de a lor venire. Solii aruncându-se la picioarele lui Amalrich și sărutându-i picioarele începură ast fel: „Sultanul Dargam, care e mâna dreaptă a Califului Aded din Egipt, ne-a trimis să te întrebăm pentru ce ai venit cu războiul asupra țării stăpînului său.“

„Sculați-vă și mă priviți în față, fiind că nu se cade omul să se prosternă înaintea semenelui său.“

Solii se scolară cu sfiială. Pentru dîșii era ceva imposibil ca un simplu muritor să vorbească cu regele stînd în picioare. „Etă ce să-i spune-ți lui Dargam. Cum pöte dîșul, un simplu sclav, să-și nisuescă titlu de vezir și sultan? El este de origine obscură și numai prin tradare și rescolară a putut să se ridice în demnitatea pe care o ține acum. Asta de alt cum nu-l tröba noastră, dar trebuie să-i aduc a minte, cum cutöză el sclavul se cöră esplicății de la un rege încoronat? Și dacă ve dăm esplicății, o facem din motivul ca se scie ori ce musulman, că războiul nostru este îndreptățit. Egiptenii tot de una atöcau cu flota

lor năile peregrinilor, cari merg să se închine la mormîntul sfînt. De nenumerate ori i-au jăfuit, i-au maltratat și ucis. Cine dintre voi va cuteza să tragă la îndöelă aceste fapte ale voștre? Pentru aceea ve întreb pe voi, ce ați face, când noi cu oștirile noastre am lua la gönă pe peregrinii musulmani, cari merg la Mekka? Öre nu ați avé voi atunci destul temeiu pentru război? Dar voi nu ve ați mulțamit numai cu atöta, ci ați atöcat castelele și cetățile țării noastre; ați prödat localitățile neapörate, ați pustiit și ars tot, ér pe locuitorii, i-ați omörît sau i-ați tirit în prinsöre. Cum ve puteți plänge când noi în război deschis voim se ne răfuim? Dar mai este și o altă causă nu neînsemnată. Decedatul meu frate, fost rege în Ierusalim, aducönd o dată în strimtöre pe Califul vostru, acesta i-a propus pace sub condițiunea ca an de an se plătescă regelui Ierusalimului anumit tribut. Dar cât ce a scöpat de armata lui Balduin, nu a voit se, mai scie de anganjamentul luat. Drept aceea, spuneți sclavului Dargam, care usurpă titlu de sultan, că am venit se ieau tributul și să me resbun pentru necredința sa.“

După ce a vorbit ast fel, dete cinste fie cöruia dintre soli câte un lanț de aur; apoi legöndu-le érá-și ochii le porunci să se reîntörcă fără amönanare la stöpönul lor. Dîșii o tuliră repede cu caii și raportarö în tocmai cele audite de la rege. Dargam auzind acestea se umple de frică și de și armata sa era de trei ori așa de mare ca a lui Amalrich, nu avu curajul să-l iesă în cale. Ca eșit din fire se retrage cu trupele sale îndereptul murilor cetății Pelusium și de aici trimite curieri în totă țara, ca toți bärbații nearmați să se retragă în fortörețe.

Regele Amalrich, dupä pausă de o zi plecă cu cruciații săi mai de parte și acuzä dä cu ochii de murii cetății Pelusium, a cörei turnuri numeroase superb se înalță spre cer. Sultanul Dargam a tábörit cu ostirea-i puternică dinaintea cetății, ca să pötă ține pept primului atac al creștinilor. Creștinii apröpe nevöduți cu vüiet mare se pröbușese asupra turcilor, îi calcă cu caii, îi ströpfung cu lönicile și îi tae cu säbiile. Turcii se înspäimîntă și fără să resiste mai de parte, cu grabă se retrag în cetate și închid porțile.

Fuga Turcilor i-a animat pe creștinii și mai mult pentru luptă și s'au hotörit să nu se lase pönă nu vor cuprinde cetatea. Dar pe când plönuiau dîșii acösta, pe atunci păgöanii în cete s'au ureat pe murii, pe cöperise și turnuri. Amalrich dä poruncă să dea cu sägețile asupra lor. De o dată o plöe de sägeți cade peste capetele păgöanilor. Alții îndreptarö mașinöriile de spart asupra murilor cetății. Apröpe de murii improvisöză turnuri înalte din grinđii și fer pe unde cavalerii creștini se urcarö cu ușurință de asupra murilor. Soldații se urcau pe scöri ținöndu-și sabia în gură.

Lupta era disperatä. Păgöanii înfricați de mörte se luptă vitejese, dar creștinii încă își țin locul. Ei se urcă din ce în ce mai sus! Pe creștetul zidului e lupta mai înverșunatä. Soldații cad într'una sub povöra ränilor. Turcii aveau o poziție mai bunä. Trupele lor sä primeneau în continuu cu altele nöue. Nu așa erau creștinii. Dar cei ce operau la spargerea murilor,

le-a succes să facă o spărtură în zid. Păgânii baricadara spărtura ca și un roi. Amalrich vădând acesta pășese în frunte și strigă: „Ce-i ce iubesc crucea, să vină după regele!“

(Va urma.)

Economie.

Sfaturi economice pe Maiu.

A casă. Să se facă pregătirile de lipsă pentru, cósă și carăle să se pună în rînd pentru carat, ca la adică să nu se învecă nici o pedecă.

Grânarul, pivnițele, podurile de nutreț să se curețe și ventileze.

Repararea edificiilor economice să nu se amâne, ér cele noué să se facă de acum.

Să nu ne uităm de asigurarea recóltei în contra grindinii.

La grajduri. Iepele până la jumătatea lunii să fie mánzite tóte. Mánzii tineri la patru luni se pot întărca. După întărcare se pot trimite la pășune verde, dar ar fi fórté consult totuși, dacă ar căpéta ceva obroc, a nume ovés și fin uscat.

La vitele cornute trebuie grijit, ca trecerea de la nutrețul uscat la cel verde să nu se facă de o dată, ci și după ce încep a merge la pășune, séra și dimineța să mai capete ceva nutreț uscat, dacă nu alta paie. Adăpatul să se facă înainte de ce s'ar da vitelor nutrețul verde, orî dacă se face după ce li-se dá nutreț, apoi să se aștepte până ce vor fi rumegat vitele.

La pășunatul oilor să purtăm grijă, ca turma să nu mérgă peste tot locul, ci să umble pe rînd.

Mieii fetați în Ianuar și Faur acum se întărcă.

Rimătorii cu începerea zilelor mai călduțe se scot la pășune; numai să grijim, să aibă apă destulă, altminterlea cu greú vor rămâne sănătoși. Purceii din Faur acum se pot jugăni, firesce că numai aceia, cari nu voim a-i tiné de prásilă.

De puî să grijim și cei mai frumoși să-i alegem și să-i lásăm de prásilă. Cloce și acum se mai pot pune. Gășcele și ratele să aibă apă de scaldă.

La câmp. Săménatul orzului și pusul crumpenelor are să se termineze. Se începe sáditul curechiului și a napilor. Săménă cánepa, în cucuruz și crumpene. Cucuruzul, după ce răsare, e bine să se grape, ceea ce e fórté avantajos pentru dezvoltarea lui și ne ușurează nespus sapa primă. Napii după ce au dat frunze trebuie ráriți în dată, lásând tot câte o plántă, ér unde lipsesc, să se planteze de cele smulse, de unde erau prea dese.

Se începe cósă trifoiului, a luțernei, cari e bine dacă se cosesc cât mai curînd, cá înainte de ce va intra căldurile mai mari să se pótă érá-și reculege.

Se începe sapa primă a cucuruzului.

În luna acesta e fórté bine, dacă se începe și ogoritul. Lucrul acesta este de o importantă fórté mare și pretinde o îngrijire éstraordinară. Ogorul să se facă cât se póté mai afund și să se lea brazde înguste, ér arătura să se grape cât se póté mai curînd, ca umezela din pámînt să nu dispară. Grápătura acesta să se repetéscă de câte ori s'ar vedé, cá arătura a împetrit, ca ast fel aerul și căldura să pótă străbate în pámînt. Este decî o mare greșală a crede, cá atunci e bun ogorul dacă pámîntul se ară brușos.

Cátră sfârșitul lunii se póté începe și cósă ferburilor, dar numai pe lunci bogate, pentru cá regula cóséi este, să se aștepte înfloritul luncéi; atáta numai cá e adevérat și aceea, cá mai bine să cosesc ceva-și mai de vreme, de cât să cosesc paie.

Lunci de acele, cari sînt espuse la no-roit, e bine să se coséscă de timpuriú, de óre ce solstițiul din Iunie de comunu aduce ploí.

La grădină. Dacă sînt prea multe flori pe pomi, să mai rupem din ele, ca pómele să se pótă desvolta mai bine, pe timp ploios să scuturăm pomii de apă, ca nu cum va să putrezéscă florile. Gándacii de Maiú să-i scuturăm dimineța și să-i dáim la galițe, ér omidele dacă ar fi, tot dimineța se pot pusii mai ușor.

Acum e timpul oculării.

În grădina de legumi e timpul plivitului, sápatului și udatului. Tot felul de rósad se póté planta acum în liber. Se póté pune în liber în luna acesta și pepenii. Melegarele, dacă e frumósă vremea, se coper numai peste nópte.

La vie. Se termină páruitul și sapa primă. Trebuie terminată și sapa a dóua încă înainte de înfloritul viței. Tot înainte de înflorit are loc și stropitul prim în contra peronosporei.

La pivniță. Vinurile încă netrase a dóua órá să se tragă negreșit, ér cele vechi să se umple. Ferestriile pivniței se pot deschide. De curățenie să se póté grijă mare tot de una.

La pădure. Pádurea de stejar tineră încă se póté euráti de scórță. Se continuă și scosul trupinelor pe cum și arsul cărbunilor.

De aici în colo e a se purta mare grijă de pădure și mai virtos e a se grijii de tăietura nouă, ca să nu apuce într'însa vitele.

Bibliografie.

A apărut:

„Enciclopedia Română“, editată sub auspiciile și din însárcinarea „Asociațiunii pentru literătura română și cultura poporului român“, de Dr. C. Diaconovich, prim-secretarul Asociațiunii.

A apărut fascicóul XIV. al acestei importante și mari publicațiuni, cuprîndénd articolele *Emerit—Fărășele*, la olaltă presté o mie articole și o frumósă hartă a Europei, executată în institutul F. A. Brockhaus din Lipsa. Și acest fascicóul cuprînde o serie destul de lungă de articole mai mari și de interes special românesc. Amintim biografiile: Eminescu, Enăceanú, Enescu, Erbiceanu, Erdélyi (episcopul), Esarcú Const., Eustatievicí, Fálcoianú; apoi: Emin Pașa, Ennina, Eusebiú, Eötvös, Falb. — Articóle istorice: Epigrafia, Episcop, Época, Era, Eterie, Etrusci, Ev. Evgheniți (Epitropia lor), Fanarioți (A. F. Xenopol). — Articóle literare și de filosofie: Emoțiune, Enciclopedia, Estetica, Etimologia, Eu, Evoluțiune, Existența, Fabula, Fantasia, etc. — Din materialul geografic amintim: Englitera, Estonia, Etnografia și Etnologia, Etruria, Europa (cu hartă), Făgăraș, Fálcia, Fálticene, Fántánele. În fine mai amintim urmátorele articóle mai mari și mai interesante: Emigrațiune, Englezi, Epilepsia, Ereditate, Evangelia, Evangelist, Examen, Export, Expositiune, Fáina, Familia etc. — Aparatiia regulată a fascicólelor și îngrijirea, cu care este condusă această lucrare, ne îndreptătesce la speranța, cá prima „Enciclopedia Română“ va fi terminată curînd.

Abonamentele se fac la W. Kraft în Sibiu (deposít general pentru România: E. Stork, Bucuresci) și se primesc numai pentru publicațiunea întregă. Prețul de prenumeraie: pentru un tom broșurat fl. 10.—, compactat fl. 11.60 (în România Lei 25.—, resp. 28.50).

„Amicul progresului român“ Nro 4 cu urmátorul cuprîns: — Mongolia; — Femeia în Agricultură. — Bumbacul cultivat în România. — Jurnalele agricole și vocile agricultorilor. — Consiliul pentru luna lui Aprilie. — Porumburile române în Franța. — Claponatul (urmare și fine). — Gáinile care își mánineá óúele. — Îngrijirea stupilor

în luna lui Aprilie. („Unirea“) — Despre restaurarea, întreținerea și tunderea arborilor cu tulpină înaltă. — Mántuitorul nostru înainte lui Pontú Pilat, (cu 1 ilustrație). — Retnținerea vițelor prin tunsóre. — Remediú contra omiđilor. — Protecțiunea strugurilor contra viespeler. — Insectele párasite! — Crescerea Vitelor. — Îmbunătățirea rasel animalelor prin încrucisare. — Regimul primáverei la vite. Laptele animalelor tuberculóse. — Industria Berel în țară. — Guturaiul. — Noutáti din lume. — Diverse. — Situațiunea agricolă și comercială. — Óúele roșii. — Schiță originală. — Margueritte Lambrun. — Nuvelă istorică. — Paricidul (Roman).

„Drepturile și datorințele invétătorilor (invétátórelor)“ Inspectorul r. de școlá al comitatului Albei de jos, d-l Dr. Szabo Mihály, a scos sub titlul de mai sus un op. apărut deja în a treia edițiune corectată și îmbunătățită. Opul scris în limba maghiară cuprînde îndrumări basate pe lege cu privire la drepturile și datorințele invétătorilor comunali, confesionali și de stat, cu privire la salar, la numirea saú alegerea lor, la cestiunile lor disciplinare, la ordinea din școlá, la reuniunile invétátóresci, la bibliotecile școlare, la obligamentul militar, la dreptul de pensiune etc. Opul conține 392 pag. și costă 2 fl. 60 cr. Se póté procura de la autorul în Aiud (Nagy-Enyed)

Istoria legii noué de Dr V. Szmigelski, tom. I. Tinerețele lui Isus. Isus ca profet. Progresele, pe cari sciința le face zi de zi și descoperirile, cari fac lumină în cestiunile cele mai întunecate, trebuiesc să fie aduse în consonanță cu vecinicile adevéruri ale religiunii. Căci e sciut, cá credința nu e dușmana sciinței, ci din contrá e apérátorea ei. Tinénd samă de acestá cerința, Rsmul Dr V. Szmigelski, fost profesor de studiul biblic la Seminariul archidiececan din Blăș, a făcut începitul publicării istorii sfinte, pe basa progreselor sciinței, scotînd tom. I. din legea nouă, care tractéază tinereța lui Isus și Isus ca profet. Tomul acesta în 8° mare are 399 pagini și costă fl. 2. Venitul curat realizat și din publicarea acesta va fi o contribuie la formarea unui fond provincial de salarisare a preoților și a invétătorilor. Limba, în care e scrisă cartea acesta și stilul a dese înflorit și avîntat, fac din ea nu numai un manual de școlá, ci și o lectură bună și edificátore pentru adevérati creștini. Nu credem, cá e de lipsă, să fie recomandat, ea se însiuá prin sine însá-și tuturor.

Grădina de legumi, disertație populară de Ioan F. Negruțiu prof., e numele unei folosítore broșuri în 8° mic de 80 pag., cu o multime de ilustrații parte intercalate, parte adause la text. Menirea broșurei e bunástarea materială a țéranilor, îndemnádu-i să cultive legumi. Cárticica, din care s'au tipárit pentru public numai 500 es. se află de vânzare la autor în Blăș pentru prețul de 25 cr. speditá franco.

Posta Redacțiunii. On. Administrații de la „Albina“ Bucuresci, Nu am primit de mult nici un numér, s'a sístat dórá schimbului? — On. D. D. în C. De astá dată nu se póté. Cetitorii nostri nu cunoasc articóul cărúia răspundeți și așa nu se ajunge nici un rezultat. Dar și de alt cum, ați scris din cale a fără prea aspru. — On. L. Ch. în Ponor (p. Puj). Abonamentul pe 1899 l-am primit cu mulțămítă. Restanța, nu este nimic. — On. Dnii L. Ș. în L. și I. Ș. în F. nu s'a putut de cât așa.

Editor și redactor răspundător:
Dr Vasile Suciu.